

Hvordan kan risikovurderinger forbedre laboratoriet?

Alice Kathrin Refsnes
Ledende bedømmer

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

1

Tema

- §8.5 Risiko og muligheter
- Krav angitt i ISO/IEC 17025:2017
- Håndtering av risikoer
- Praktiske eksempler

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

2

§8.5 Risikoer og muligheter

8.5 Tiltak for å ta hensyn til risikoer og muligheter (alternativ A)

8.5.1 Laboratoriet skal vurdere risikoene og mulighetene knyttet til laboratorieaktivitetene for å kunne:

- a) sikre at ledelsessystemet oppnår de tiltenkte resultatene;
- b) øke mulighetene til å oppnå formålet og målene til laboratoriet;
- c) forebygge, eller redusere, uønskede virkninger og potensielle feil i laboratorieaktivitetene;
- d) oppnå forbedring.

8.5.2 Laboratoriet skal planlegge:

- a) tiltak for å ta hensyn til disse risikoene og mulighetene;
- b) hvordan:
  - disse tiltakene skal integreres og iverksettes i ledelsessystemet;
  - virkningen av disse tiltakene skal evalueres.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

3

Krav angitt i ISO/IEC 17025:2017

• Arbeid med avvik

- *§7.10 Prosedyren skal sikre at tiltak er basert på risikonivåene som er fastsatt av laboratoriet*
- *§8.7.1 Når det oppstår avvik, skal laboratoriet oppdatere risiko og muligheter bestemt under planlegging*

Intensjon: Tiltak skal stå i forhold til potensiell virkning

• Ledelsens gjennomgang

- *§ 8.9.2 m) Resultater fra risikoidentifiseringer skal gjennomgås under ledelsens gjennomgang.*

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

4

Krav angitt i 17025:2017

- § 4.1 Upartiskhet
  - Laboratoriet skal kontinuerlig identifisere risikoer for upartiskheten. Dette skal omfatte de risikoene som oppstår fra laboratoriets aktiviteter, fra dets relasjoner eller fra relasjonene til laboratoriets personale.
  - Hvis en risiko for laboratoriets upartiskhet blir identifisert, skal laboratoriet kunne vise hvordan det eliminerer eller minimerer slik risiko.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

5

Eksempler på risikoer

KORRUPSJON

FRYKT SOM
FØLGE AV PRESS

ØKONOMI

TIDSPRESS

FAMILIÆR
TILKNYTNING

KONSULENT
VIRKSOMHET

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

6

Eksempel på avvik gitt under bedømming

Det mangler en etablert rutine for kontinuerlig identifisering av risikoer for upartiskhet.

Hva er kontinuerlig nok?

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

7

Håndtering av risiko

- Unngå risiko
  - Ikke utføre den risikable handlingen (f.eks. ikke utvikle systemet, ikke ta i bruk løsningen, ikke gjøre endringen)
- Redusere risiko
  - Iverksette tiltak for å redusere sannsynlighet og/eller konsekvens
- Beholde risiko
  - Leve med den risikoen som er der

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

8

Endret ordlyd i ny versjon

- 2005: ... skal ha politikk og prosedyre for å sikre ....
- 2017: ... skal sikre at ...

- Slik mindre konkrete krav betyr at det er viktig for hvert laboratorium å vurdere risikoen for hver klausul/paragraf/punkt.
  - å diskutere og bli enige om hvilke tiltak som kreves
  - å implementere det på en kjent og kontrollert måte
  - å vurdere/gjennomgå denne implementeringen

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

9

Arbeid med risikoanalyser

- Ansvarer ligger hos laboratoriene.
  - Mulighet for laboratoriene å kunne definere sine fokusområder

- Sikre en kultur der arbeid med risikoer blir tatt hensyn til på en åpen og ærlig måte.

- Ingen krav til en formell metode.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

10

Fordeler

Gir muligheter til forbedring av laboratoriet

Kan redusere risikoer

Kan gi muligheter for effektivisering/fokusområder

Kan bidra til utvikling, nye teknikker, lavere priser, fornøye kunder og bedre omdømme.

Bedre tilpassing til det enkelte laboratoriet!

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

11

Noen eksempler

- Risikovurderinger i laboratoriet og av SLP frekvens.
- Bestemmelse av kritiske leverandører og oppfølging/evaluering av disse.
- Bestemmelse av hyppighet for interne revisjoner basert på risikovurderinger.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

12

Eks. Risikovurdering av SLP frekvens

Vi tar for oss fastsettelse av SLP frekvens:

- NS-EN ISO/IEC 17025: Laboratoriet skal overvåke sin prestasjon ved å sammenligne med resultater fra andre laboratorier,....
- Vilkår for å være akkreditert
  - Akkrediterte laboratorier skal delta jevnlig på SLP
  - Plan for deltakelse skal dekke det akkrediterte omfanget
  - Deltakerfrekvens fastsettes og dokumenteres

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

13

Eks. fortsetter

Hvilke faktorer kan ha innvirkning på frekvens:

- Program for intern kontroll
- Ansattes kompetanse og erfaring
- Utskiftning av personell
- Endringer i metode/teknikk
- Omfanget av avvik for metoden
- Trender/tidligere resultater i SLP deltakelse
- Avviksbehandling av SLP resultater

Basert på ei risikovurdering kan laboratoriet følge et intervall for SLP deltakelse som er tilpasset laboratoriet.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

14

Risikovurderinger i laboratoriet

- Risikovurderinger kan gjøres vertikalt eller horisontalt.
- Vertikal
  - Følge en prøve gjennom laboratoriet
- Horisontal
  - Fokuserer på et spesifikt område i laboratoriet som for eksempel prøvemottak, en analyseplattform eller en metode

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

15

Eksempel fra Test 170 Folkehelseinstituttet

Risiki som skal vurderes	lav risiko					høy risiko					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1. Hyppighet av bruk av Kit-uavhengig kontroll											Kommentarer ved verdier 4 eller 5
2. Sammenligning mot andre uavhengige metoder											
3. Omfang av validering/verifisering studie og resultat av denne											
4. Gyldig validering/verifisering											
5. Kjennskap til stabilitet/ustabilitet											
6. Omfang av avvik for metoden											
7. Tiden metoden/teknikken har vært brukt i laboratoriet											
8. Endringer i metode/teknikk											
9. Gyldig versjon av metode/AR											
10. Personalets kompetanse og erfaring											
11. Utskiftning av personell/utvidelse av stab											
12. Antall tester som gjennomføres pr. år											
13. Bruk av referansmateriale											
14. Deltagelse i SLP eller tilsvarende											
15. Hyppighet av gjennomgang av trending											
16. Teknisk kontroll av utstyr											
TOTAL VURDERING											
						0	0	0	0	0	
						0,00					

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

16

Tjenester levert av eksterne

§6.6.2 b) Laboratoriet skal ha en prosedyre og oppbevare registreringer for;

Definisjon av kriteriene for evaluering, valg, overvåkning av prestasjon og revurdering av eksterne leverandører

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

17

Evaluering og oppfølging av eksterne leverandører

- Bestemmelse av kritiske leverandører basert på ei risikovurdering
  - Hvilke leverandører har betydning for analyseresultatene
- Frekvens for oppfølging, evaluering og godkjenning av ulike leverandører kan fastsettes på bakgrunn av risikovurderinger.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

18

Interne revisjoner

- §8.8 Laboratoriet skal planlegge, etablere, implementere og vedlikeholde et revisjonsprogram inklusivt hyppighet.
  - Interne revisjoner skal gjennomføres etter planlagte intervaller
  - Det skal tas hensyn til betydningen av laboratorieaktiviteten, endringer og resultater fra tidligere revisjoner
- Risikovurderinger kan benyttes for å vurdere fokusområder og hyppighet ved planlegging av interne revisjoner.

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

19

Eksempler på risikofaktorer

Hyppe endringer i personell og/eller normative dokumenter	
Antall avvik og alvorlighetsgrad av disse	
Lav måloppnåelse	
Stor aktivitet	
Manuelle trinn i analyseprosessene	

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester

20

Takk for oppmerksomheten

Spørsmål?

www.akkreditert.no – Trygge varer og tjenester